



CHARTA OECUMENICA

UPPDATERAD VÄGLEDNING FÖR VÄXANDE
SAMARBETE MELLAN KYRKORNA I EUROPA



SVERIGES
KRISTNA RÅD

Sveriges kristna råd
Box 14038
167 14 Bromma
E-post: info@skr.org
www.skr.org

Översättning: Christopher Meakin och Jan Eckerdal

Språkgranskning: Misha Jaksic

Omslagsbild: ©Conference of European Churches (CEC) / Nikos Kosmidis
Bibelcitat är hämtade ur Bibel 2000, ©Svenska bibelsällskapet

Form: PW Design
Tryck: Trydells tryckeri
ISSN: 1650-9196

Utgivningsår: 2026

CHARTA OECUMENICA

SVERIGES KRISTNA RÅDS SKRIFTSERIE NR 26

INNEHÅLL

FÖRORD TILL DEN SVENSKA UTGÅVAN	5
FÖRORD OCH REKOMMENDATION	7
INTRODUKTION OCH ALLMÄNNA SYNPUNKTER	10
I. VI TROR PÅ ”EN ENDA, HELIG, ALLMÄNNELIG OCH APOSTOLISK KYRKA”	12
1. Kallade samman till enhet i tron	12
II PÅ VÄG MOT KYRKORNAS SYNLIGA ENHET	14
2. Att lyssna till Guds ord och be tillsammans	14
3. Att närma sig varandra	15
4. Att vittna tillsammans	16
5. Fortsatt dialog och samverkan	17
6. Unga i kyrkorna och i ekumeniken	19
III MÖTESPLATSER I EUROPA	21
7. Att bidra till Europas uppbyggnad i en föränderlig värld	21
8. Att stärka relationer med judar och judendomen	23
9. Att stärka relationer med muslimer och islam	24
10. Att möta andra religioner och världsbilder	25
IV OMRÅDEN FÖR GEMENSAMT ANSVAR OCH ENGAGEMANG I EUROPA	27
11. Att söka fred och försoning	27
12. Att värna skapelsen	28
13. Att vandra med migranter, flyktingar och fördrivna människor	30
14. Att förhålla sig till nya teknologier	31

FÖRORD TILL DEN SVENSKA UTGÅVAN

”Vi uppmuntrar kyrkor och kristna gemenskaper i Sverige att använda den reviderade Charta Oecumenica som grund för bön, reflektion och konkret samarbete.”

När *Charta Oecumenica* presenterades år 2001 blev den ett viktigt verktyg för ekumeniskt samarbete och fördjupad gemenskap mellan kyrkor i Europa, inte minst i Sverige. Den uttryckte en vilja att låta kyrkornas enhet få konkret gestalt.

Den reviderade Charta som nu föreligger tas emot i en tid då Europa och världen präglas av nya och mer komplexa politiska och samhälleliga villkor, och där också kyrkornas sammanhang har förändrats. I denna verklighet möter och bär kyrkorna själva ökade skillnader i erfarenhet, tro och livstolkning, samtidigt som behovet av gemensamt vittnesbörd och samverkan är fortsatt stort. Kallelsen till enhet och gemensam handling står fast.

Sveriges kristna råd rekommenderar därför den reviderade Chartan som ett angeläget ramverk för ekumeniskt arbete. Den påminner oss om att ekumenik behöver ta form i långsiktiga relationer, gemensamt engagemang och ömsesidigt lyssnande och kan inte reduceras till struktur eller enstaka initiativ.

Vi uppmuntrar kyrkor och kristna gemenskaper i Sverige att använda den reviderade *Charta Oecumenica* som grund för bön, reflektion och konkret samarbete, och därigenom fördjupa den gemenskap som redan är given och samtidigt ännu söker sin fulla gestalt.

Maj 2026

Sveriges kristna råds presidium

Anders Arborelius,
*kardinal och biskop
i Stockholms katolska stift*

Martin Modeus,
ärkebiskop i Svenska kyrkan

Karin Wiborn,
kyrkoledare i Ekumeniakyrkan

Benjamin Atas,
*ärkebiskop i Syrisk-ortodoxa
patriarkatets ställföreträdarskap
i Sverige*

Sofia Camnerin,
*generalsekreterare
i Sveriges kristna råd*

REKOMMENDATION

”Ära vare Fadern och Sonen och den heliga Anden”

Som representanter för Konferensen för europeiska kyrkor (CEC) och De europeiska biskopskonferensernas råd (CCEE), tackar vi Gud för den växande gemenskapen bland kyrkorna i Europa, alltsedan undertecknandet av *Charta Oecumenica* 2001. Under mer än två decennier har *Charta Oecumenica* spelat en viktig roll i att möjliggöra och forma ekumenisk utveckling i många delar av Europa.

Charta Oecumenica har tagits emot på olika sätt av kyrkor runt om i Europa. I vissa regioner har den inte använts mycket, medan den i andra har utgjort grunden för ekumenisk diskussion och samverkan. *Charta Oecumenica* har använts för att bilda ekumeniska partnerskap eller överenskommelser, inspirera till projekt och evenemang och bidra till ömsesidigt erkännande av dopet, bland kyrkor på regional nivå.

Sedan *Charta Oecumenica* först undertecknades 2001 har Europa, kyrkorna och ekumeniken förändrats. På grund av detta har vi insett behovet av att uppdatera texten. Denna uppdatering speglar vår fortsatta förhoppning om och arbete för att fördjupa våra kyrkors enhet i mångfald, som ett svar på Kristi bön att vi ”alla skall bli ett” (Joh 17: 21).

Vi är tacksamma för tillit och vänskap, för möjligheten att tillsammans lyssna till Guds ord och gemensamt vittna och agera. Samtidigt erkänner och beklagar vi den fortsatta splittringen mellan kyrkor och våra mänskliga tillkortakommanden i tro, kärlek och hopp. Vi antar denna uppdaterade *Charta Oecumenica* i tillit att Gud kommer att vägleda oss på vår gemensamma resa mot djupare gemenskap och förståelse, och stödja oss i vårt delade ansvar, inte bara för varandra, utan för Europas och världens framtid.

Jesus Kristus, den enade Kyrkans Herre, är vårt största hopp om försoning och fred. I hans namn förbinder vi oss att fortsätta på vår väg tillsammans i Europa. Vi ber om Guds vägledning genom den heliga Andens kraft. Må Gud fullkomna i oss varje gott verk och ta emot vårt samförstånd som människor som har förenats i Faderns, Sonens och den heliga Andens enhet. Amen.

I egenskap av ordföranden i Konferensen för europeiska kyrkor och de europeiska biskopskonferensernas råd rekommenderar vi denna uppdaterade version av *Charta Oecumenica* till kyrkorna och biskopskonferenserna i Europa, för att antas och anpassas till deras olika lokala kontexter.

Med denna rekommendation undertecknar vi härmed den uppdaterade versionen av Charta Oecumenica, vid 1700-årsjubileet av det första ekumeniska konciliet, konciliet i Nicaea.

Rom, 5 november 2025

+ Nikitas

ärkebiskop av Thyateira
och Storbritannien, KEK:s
ordförande

**+ Gintaras
Grusas**

ärkebiskop av Vilnius,
CCEE:s ordförande

INTRODUKTION OCH ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Önskan att ta fram en uppdaterad version av *Charta Oecumenica* hänger samman med många förändringar, som Europa, kyrkorna och ekumeniken genomgått under de senaste två årtiondena. Som kristna ser vi med hopp mot framtiden, eftersom vi lever i förväntan på Guds rike, som ännu inte kommit men samtidigt redan är närvarande i denna värld. CEC och CCEE, som undertecknat *Charta Oecumenica*, uppmärksammar hur Kristi evangelium bär frukt i våra samhällens liv. Trots det ser vi att klimatkrisen har blivit mer akut, att krig, flykt, fattigdom, populism, missbruk av religion och många relaterade svårigheter har orsakat stort lidande och djup ångest. Den snabba teknologiska utvecklingen har förändrat vår verklighet på sätt som vi fortfarande försöker förstå. Europa blir också alltmer sekulariserat, och i större delen av Europa kan kyrkornas roll inte längre tas för given. Denna minskade betydelse har många orsaker, däribland bristande trovärdighet på grund av personliga och strukturella synder i kyrkorna.

I denna situation har behovet av ekumenisk samverkan blivit allt tydligare. Vårt uppdrag idag är att vittna om vår tro genom att föra dialog – också bortom de inomkristna relationerna – och genom att tjäna Europas folk, från Atlanten till Uralbergen, från Nordkap till Medelhavet. I likhet med denna vida förståelse av Europa vittnar *Charta Oecumenica* om Kristi universella kyrka, som manifesterar sig i olika lokalkyrkor. Vi inbjuder alla kyrkor, kyrkliga organ, ekumeniska organisationer och initiativ att engagera sig i den uppdaterade Chartan.

Den uppdaterade Chartan har en ny struktur: den börjar i vår tro, vårt lyssnande till Guds ord och vårt gemensamma vittnesbörd, för att därefter identifiera gemensamma mötesplatser och slutli-

gen behandla områden för gemensamt ansvar och engagemang i Europa. Vissa områden har krävt nya kapitel, nämligen fred och försoning, migration och de nya teknologierna. För att uppmärksamma den centrala roll som ungdomar alltid har spelat i kyrkorna och i ekumeniken ägnas ett eget kapitel åt unga människor och deras engagemang. Dessutom innehåller denna uppdaterade Charta fler och mer detaljerade åtaganden. Dessa speglar tillväxten och diversifieringen i ekumeniska relationer. Samtidigt rymmer åtagandena specifika rekommendationer som vill uppmuntra kyrkor och ekumeniska aktörer att ta konkreta steg och göra bruk av Chartan. Detta gäller både dokumentet som helhet och i dess delar, beroende på kontexter, situationer och behov.

Även om revideringen leddes av en gemensam arbetsgrupp från CEC och CCEE har kyrkor och ekumeniska organisationer i hela Europa visat stort intresse och engagemang i den konsultationsprocess som bidragit till denna reviderade text. Deras omfattande och djupa arbete med texten, deras insiktsfulla kommentarer och deras nyanserade och konstruktiva gensvar, har varit avgörande för revideringen. Därtill vittnar deras bidrag om de frukter som ett engagerat arbete med texten och dess åtaganden kan ge. Vi hoppas att ett sådant engagemang fortsätter.

Som tidigare skisserar även den uppdaterade Chartan grundläggande ekumeniska ansvarsområden för alla kyrkor i Europa, ur vilka riktlinjer och åtaganden följer. Chartan syftar till att främja en ekumenisk kultur med dialog och samverkan på alla nivåer i kyrkans liv, samt att erbjuda gemensamt överenskomna kriterier för denna kultur. Vi är medvetna om att texten inte har auktoritativ eller dogmatisk karaktär. Inte heller är den juridiskt bindande i kyrkorättslig mening. Dess auktoritet och syfte är beroende av att de europeiska kyrkorna och ekumeniska organisationerna frivilligt förbinder sig att använda, anpassa och implementera den på sätt som är lämpliga och fruktbara på olika nivåer och i olika sammanhang. Den uppdaterade Chartans avsikt är att följa i det ursprungliga dokumentets anda och arv och bidra till dess fortsatta relevans och nytta.

I . VI TROR PÅ ”EN ENDA , HELIG , ALLMÄNNELIG OCH APOSTOLISK KYRKA”

”Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp. En är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt.” (Ef 4:3-6)

1. Kallade samman till enhet i tron

Med evangeliet om Jesus Kristus, som Skriften vittnar om och så som det uttrycks i den ekumeniska Nicenska trosbekännelsen (år 325/381), tror vi på en enda Gud ”allsmäktig fader, skapare av himmel och jord”; en enda Herre Jesus Kristus som i sin inkarnation, korsfästelse och uppståndelse uppenbarar för oss Guds kärlek och försoningens hemlighet; och på den heliga Anden, ”livgivaren”, som får oss att leva i *koinonia* (kommunion och delaktighet) med Gud och med hela Guds folk. Eftersom vi bekänner ”en enda, helig, allmänlig och apostolisk kyrka” är vårt ekumeniska huvuduppdrag att manifesteras denna enhet.

I lydnad mot Kristi sista befallning och drivna av den heliga Andens kraft (Apg 2:46-47) är vi beredda att gemensamt ”förkunna evangeliet för hela skapelsen” (Mk 16:15), i synnerhet för alla folk i Europa. Vi tror och erfar redan att denna förkunnelse av evangeliet (*kerygma*) är ett kraftfullt tecken på och en källa till den enhet som alltid är en Guds gåva.

Samtidigt utgör vissa skillnader hinder för den synliga enheten. Det handlar bland annat om vår förståelse av kyrkan, sakramenten och ämbetet. Detta beklagar vi djupt, eftersom vi vet att det som förenar är djupare och större än det som skiljer oss åt.

Vi förbinder oss att

- följa den apostoliska uppmaningen till enhet och att fördjupa vårt sökande efter ett gemensamt lärjungaskap i Kristus
- omvända oss och söka förlåtelse och försoning och göra allt vi kan för att övervinna den splittring som skiljer kyrkorna åt
- urskilja och bejaka den mångfald som manifesterar Guds fulla syfte
- fortsätta söka Jesu Kristi kyrkas synliga enhet i en enda tro, i lydnad mot Guds ord i Skriften, under den heliga Andens ledning, med sikte på ett ömsesidigt erkännande av dopet, nattvardsgemenskap och gemensamt vittnesbörd och tjänst

II. PÅ VÄG MOT KYRKORNAS SYNLIGA ENHET

*”Alla skall förstå att ni är
mina lärjungar om ni visar
varandra kärlek.”
(Joh 13:35)*

2. Att lyssna till Guds ord och be tillsammans

Den ekumeniska rörelsen är den heliga Andens verk, som uppmuntrar troende och kyrkor att växa i kärlek till varandra och att svara på kallelsen till enhet. Den är beroende av att vi lyssnar till Guds ord och låter den heliga Anden verka i oss och genom oss. I kraft av Guds nåd finns många initiativ som, genom bön och gudstjänst, syftar till att fördjupa den andliga gemenskapen mellan kyrkorna och be för Kristi kyrkas synliga enhet.

Med vetskap om att ”med en och samma Ande har vi alla döpts att höra till en och samma kropp” (1 Kor 12:13) firar vi hoppets tecken: vi lyssnar tillsammans till Guds ord, ibland med gemensamma bibelöversättningar och evangelieböcker; vi ber med de ord som vår Herre lärt oss; vi studerar Bibeln tillsammans; vi firar gudstjänst tillsammans; vi samlas till ekumenisk bön och vi uppmärksammar gemensamt Ekumeniska böneveckan för kristen enhet. Trots betydande ansträngningar för att åstadkomma eukaristisk gästfrihet kvarstår dock splittring. Kyrkor och familjer som rymmer olika kyrkotillhörigheter lever med den smärtan.

Vi förbinder oss att

- lyssna till den heliga Anden och dela våra andliga gåvor med varandra
- läsa och studera Skriften och tillsammans urskilja Guds ord
- lära känna och uppskatta gudstjänstlivet och andra uttryck för andligt liv, som finns i andra kyrkor
- samlas för att be med och för varandra, och för kristen enhet
- fortsätta sträva efter ömsesidig gästfrihet och gemenskap vid nattvardsbordet
- främja användandet av gemensamma bibelöversättningar och psalmböcker

3. Att närma sig varandra

I evangeliets anda vill vi vittna om kristen enhet och gemenskap. Samtidigt erkänner vi våra historiska och nutida splittringar, och hur de försvårar vårt gemensamma vittnesbörd i världen. Vi inser att mänsklig skuld, brist på kärlek, och politiska och själviska missbruk av tron och kyrkan, allvarligt skadat trovärdigheten i det kristna vittnesbördet. Ekumenik börjar därför med våra hjärtans förnyelse, skapandet av en kärlekens kultur och främjandet av gästfrihet och förtroende.

Förankrade i Jesu Kristi evangelium söker vi försoning med varandra och med vår historia. Vi fortsätter att fördjupa vår förståelse av varandras teologier och traditioner.

Vi förbinder oss att

- bidra till gemensamt studium av vår troshistoria, till försoning och ett helande av minnen
- arbeta för att upphäva ömsesidiga fördömanden
- övervinna frestelser till självtillräcklighet, isolering, ligkiltighet och fördomar inom varje kyrka
- fortsätta sträva efter fördjupad förståelse mellan kristna traditioner och att föra den ekumeniska dialogen vidare
- främja ekumenisk öppenhet och samverkan i välgörenhetsarbete, initiativ för social rättvisa, samt kristen och teologisk utbildning, fortbildning och forskning

4. Att vittna tillsammans

Evangeliets förkunnelse börjar med vittnesbörd, i både ord och handling. Vi beaktar den europeiska samtidshistorien, präglad av sekularisering, pluralism och individualism. Vi noterar också de skiftande och komplicerade relationerna mellan stat och religion i europeiska länder. Det är därför avgörande att vittna på sätt som engagerar och tar hänsyn till olika kontexter och behov.

Vi tror att mänsklig värdighet och frihet har sin källa i att vi är skapade till Guds avbild. Vi vittnar därför med respekt för att religionsfriheten är en förutsättning för att människan ska kunna svara på evangeliets kallelse. Det innebär att vi avstår från att utöva påtryckningar för omvändelse genom moraliskt tryck eller erbjudande av materiella fördelar, samtidigt som vi inte hindrar någon från att bli troende av egen fri vilja.

Ett trovärdigt vittnesbörd kräver att vi förkunnar de goda nyheterna tillsammans och inte konkurrerar med varandra. Det är viktigt att leva och förkunna evangeliet gemensamt, i familjer, bland vänner, på arbetsplatser, i våra församlingar, i utbildning och själavård, både i personliga möten och i digitala rum. Trons

förkunnelse, även i det offentliga rummet, bör förmedla vägledning i livet och stödja människor som brottas med etiska, sociala och politiska frågor.

För att kunna vittna krävs också att vi ärligt möter våra egna tillkortakommanden. Vi bekänner därför att våra kyrkor i stället för att vittna, har handlat på syndiga och anstötliga sätt, och därigenom orsakat och möjliggjort stort lidande. En väsentlig del av vårt vittnesbörd är därför att arbeta för att hela de sår som tillfogats sårbara människor i våra kyrkor.

Vi förbinder oss att

- närma oss kyrkor i våra sammanhang som vi ännu inte haft kontakt med, för att aktivt och öppet söka tillfällen till gemensamt vittnesbörd och samverkan
- vittna och evangelisera tillsammans med andra kyrkor, och ingå överenskommelser som främjar ömsesidig tillit och motverkar skadlig konkurrens och risk för ny splittring
- värna rätten till åsikts-, samvets- och religionsfrihet
- bidra aktivt till erkännande och stöd för utsatta, samt att lyssna till deras berättelser och hedra deras minnen
- avslöja övergrepp och hålla både förövare och dem som skyddar dem ansvariga
- tillsammans bygga en kultur präglad av välkomnande, skydd, godhet, sanning och fred

5. Fortsatt dialog och samverkan

Under de senaste decennierna har vi, under den heliga Andens ledning, kommit långt i dialog och möten mellan våra kyrkor. Många kristna från olika kyrkor lever i vänskap, sida vid sida, i

sina bostadsområden, på arbetsplatser och i sina familjer. Familjer med skilda kyrkliga tillhörigheter har inspirerat genom sitt sätt att gestalta ett ekumeniskt liv. Samtidigt synliggör dessa familjer de utmaningar som uppstår i konfessionella skillnader och de öppnar nya vägar för att leva tillsammans i kärlek.

Bilaterala och multilaterala ekumeniska organisationer har bildats för samverkan på lokal, regional, nationell och internationell nivå. De har arbetat fram dokument och överenskommelser av stor betydelse, som hjälpt våra kyrkor att utveckla sin teologiska reflektion och gett dem stöd för gemensamt handlande. Vi tackar Herren för det som åstadkommit.

På europeisk nivå är det nödvändigt att stärka samverkan mellan Konferensen för europeiska kyrkor (CEC), Europeiska biskopskonferensernas råd (CCEE) och andra multilaterala kyrkliga organisationer. Det är också viktigt att föra in globala perspektiv i dessa samtal.

När konflikt uppstår mellan och inom kyrkor eller kyrkofamiljer, bör insatser för medling och fred initieras och stödjas vid behov. Det är viktigt att bemöta varje tendens till extremism eller polarisering i kyrkorna, liksom missbruk av religion, i en anda av ärlighet, ödmjukhet, omvändelse och entydig trohet mot Kristi befriande evangelium. Samtidigt som vi erkänner att det fortfarande finns frågor som orsakar svårigheter i vår dialog, är vi stärkta av den väg vi har gått tillsammans.

Vi förbinder oss att

- leva och handla tillsammans på alla nivåer i kyrkans liv, varhelst förutsättningar finns och där inga trosfrågor eller tungt vägande skäl talar emot det
- på olika nivåer fortsätta en samvetsgrann och fördjupad

dialog mellan våra kyrkor, och uppmuntra mottagande och implementering av ekumeniska dokument

- främja och stödja ekumeniska nätverk, kommuniteter och gräsrotsrörelser
- värna religiösa minoriteters rättigheter, bemöta missförstånd och övervinna fördomar mellan majoritets- och minoritetskyrkor i våra länder
- främja dialog och tillsammans behandla kontroversiella frågor om tro och etik i evangeliets ljus

6. Unga i kyrkorna och i ekumeniken

Unga människor är inte bara kyrkornas och ekumenikens framtid, utan också deras nutid. De är oerhört viktiga medlemmar i kyrkan (1 Tim 4:12) och tillför perspektiv och energi som hjälper kyrkorna att möta det samtida samhällets behov och utmaningar. Samtidigt gör den ökande sekulariseringen i Europa och den minskade tilliten till religiösa institutioner det svårare för unga människor att känna tillhörighet och meningsfull delaktighet i kyrkor, eller i ekumeniska aktiviteter, liksom att uttrycka denna tillhörighet och delaktighet. Vi bekräftar inte desto mindre den avgörande roll som ungdoms- och studentorganisationer, såväl som ungdomsmöten, alltid har spelat i kyrkorna och i ekumeniken.

Ekumeniska processer och firanden saknar ofta ett integrerat deltagande av unga, delvis på grund av att kultur och språk i denna form av ekumenik i begränsad utsträckning talar till yngre generationer. Samtidigt är det för många unga troende idag självklart att man som kristen också är ekumenisk. På väg mot kyrkornas synliga enhet behöver vi därför se till att unga människor finner och formar platser för gemenskap, andlig växt, socialt ansvarstagande och meningsfull dialog med andra.

Vi förbinder oss att

- integrera unga människor och deras erfarenheter och förväntningar i alla delar av kyrkans liv, aktivt främja deras fulla delaktighet i beslutsprocesser, samt stödja ungdomsledda initiativ
- i samverkan med de unga själva, bereda tillfällen för andlig växt och ledarskapsutveckling genom ungdomsprogram, mentorskap och utbildning
- främja generationsöverskridande relationer mellan och inom kyrkorna, för att stärka ömsesidigt lärande och förståelse mellan yngre och äldre
- verka för unga människors rättigheter och välbefinnande inom samhället i stort, genom att uppmärksamma frågor som utbildning, arbete, rättvisa mellan generationer och psykisk hälsa

III . MÖTESPLATSER I EUROPA

*”Saliga de som håller fred,
de skall kallas Guds söner.”
(Matt 5:9)*

7. Att bidra till Europas uppbyggnad i en föränderlig värld

För kyrkorna är engagemanget för att bygga Europa en del av kyrkans mission. Europas enhet är frukten av ett delande av de rikedomar som springer ur dess folks mångfald. Kristen tro har bidragit till Europas kulturer och värderingar och är oupplösligt sammanbunden med dess historia. Samtidigt bekänner vi att kristna har misslyckats att förhindra lidande och förstörelse som européer orsakat, både i och utanför Europa.

Vi är övertygade om att kristendomens andliga arv utgör en kraftkälla till inspiration och förnyelse för Europa. Förankrade i vår kristna tro verkar vi för ett humant och socialt ansvarstagande Europa, där mänskliga rättigheter och grundläggande värden råder, såsom fred, rättvisa, frihet, tolerans, delaktighet och solidaritet (Jes 1:17). Vi betonar också vördnaden för livet, vikten av mänskliga relationer, däribland äktenskap och familj, den särskilda omsorgen om fattiga, beredskap att förlåta och, i allt, barmhärtighet.

Vi fördömer alla former av våld mot människor, särskilt våld mot de mest utsatta och mot minoriteter. Kyrkorna har ett särskilt an-

svar att se till att deras undervisning inte bidrar till att kvinnor och barn tvingas stanna kvar i situationer som präglas av våld i nära relationer och övergrepp. Vi erkänner vårt ansvar att värna, skydda och skapa trygga sammanhang för utsatta människor, personer med funktionsvariationer och marginaliserade grupper, så att vi främjar rättvisa och jämlikhet för alla.

Kristna i Europa är en del av den globala mänskliga familjen. Vi anser att mångfalden av regionala, nationella, kulturella och religiösa traditioner är berikande. Samtidigt kan olika bakgrunder leda till motsättningar i frågor om etik och tro. Som kristna är vi kallade att möta varandra i en anda av lyssnande, urskiljning och kärlek. Vi bör måna om att bygga relationer och vänskap med människor i andra delar av världen. Hoppet om att bygga en rättvisare värld och ett mer rättvist Europa, värdigt människan, måste åtföljas av insikten att mänskliga ansträngningar inte förmår något, om de inte bärs av Guds nåd.

Vi förbinder oss att

- bidra till Europas enhet genom att synliggöra och motverka geopolitiska och socioekonomiska klyftor
- uppmuntra deltagande i demokratiska processer, som verkar för det gemensamma bästa
- gemensamt formulera kyrkornas hjärtefrågor och visioner till de europeiska institutionerna
- motverka varje tendens till avhumanisering och bristande respekt för mänskligt liv, genom att främja varje människas fulla blomstrande, särskilt de utsattas
- stärka kvinnors ställning i kyrka och samhälle, och förespråka jämlikhet
- förkasta religiös extremism och allt som hotar vår sammanhållning
- stå emot alla försök att missbruka religion och kyrka för etniska, nationalistiska, politiska eller populistiska syften

- motverka den sortens nationalism som leder till förtryck av folk och minoriteter, genom att tillhandahålla ickevåldsstrategier och lösningar och försvara mänskliga rättigheter och minoriteters rättigheter
- ta avstånd från eurocentriska synsätt och samtidigt erkänna och leva upp till vårt ansvar att främja alla människors bästa

8. Att stärka relationer med judar och judendomen

Vi är förbundna i en unik gemenskap med det judiska folket. Judisk-kristna relationer förblir en viktig del av varje kristens identitet. Judarna är förbundsfolket, ett förbund som Gud inte har upphävt. Det judiska folket är alltjämt "älskat" och utvalt, för "Guds gåvor och kallelse är oåterkalleliga". De är vår levande och bärande rot (Rom 11:18, 28-29). "Från dem kommer Kristus som människa." (Rom 9:5) Det judiska folket har aldrig ersatts av den kristna kyrkan, den hebreiska bibeln har aldrig ersatts av Nya testamentet och det första förbundet har aldrig ersatts av det nya.

Vi bejakar som en gåva från den heliga Anden, den växande medvetenheten om de djupa band som finns mellan kristna och judar. Vi kan läsa Skriften tillsammans och berikas av varandras tolkningar.

Vi fördömer och beklagar djupt alla former av antisemitism, liksom varje uttryck för hat och förföljelse. Vi ber Gud om förlåtelse för antijudiska attityder bland kristna, och vi ber judar om försoning. Tillsammans med dem måste kristna förvalta minnet av judisk närvaro och arv i Europa, brutet och nästan utplånat genom Förintelsen.

Vi förbinder oss att

- motstå alla former av antisemitism och antijudaism i kyrka och samhälle
- söka och fördjupa dialogen med judar på alla nivåer och söka gemensamt judisk-kristet samarbete och gemensamma initiativ i Europa och världen
- stärka medvetenheten om det judiska arvet i vår teologi och gudstjänst
- bearbeta liturgiska, undervisande och homiletiska texter för att undanröja ersättningsteologiska föreställningar
- avstå från institutionaliserad proselytism bland judar, samtidigt som vi alltid är beredda att personligt vittna om Jesus

9. Att stärka relationer med muslimer och islam

Abraham är en grundgestalt för judar, kristna och muslimer. Kristna delar med muslimer tron på en enda barmhärtig gud. Både våra likheter och våra skillnader kan hjälpa oss att bättre förstå oss själva och varandra. Vi är tacksamma för vår rika variation av interreligiös dialog, i vardagslivet, i handling, i teologiskt utbyte och religiös erfarenhet. Reflektion över relationerna mellan islam och kristendom hjälper kristna att utveckla sina relationer inom de abrahamitiska religionerna.

Muslimer och kristna delar både en historia och en samtid i Europa. Denna gemensamma verklighet har präglats av fredlig samexistens och grannsämja, men också av krig och smärtsamma erfarenheter, liksom av starka förbehåll och fördomar på ömse sidor. För att öka vår förståelse för varandra och hjälpa oss att leva bättre tillsammans, uppmuntrar vi till fler engagerade mö-

ten mellan kristna och muslimer, och till en fördjupning av den muslimsk-kristna dialogen, på alla nivåer.

Vi förbinder oss att

- söka och främja dialog med muslimer på alla nivåer, där vi urskiljer och bearbetar frågor av gemensamt intresse, och utvecklar muslimsk-kristna samarbeten och verksamheter i Europa och världen
- motverka fientlighet och fördomar mot islam i kyrka och samhälle, samt diskriminering av muslimer, både på institutionell och individuell nivå
- arbeta tillsammans med muslimer för fred, mot extremism och mot missbruk av religion

10. Att möta andra religioner och världsbilder

Europas andliga landskap förändras ständigt. Det rymmer en mångfald av religiösa trosåskådningar och icke-konfessionella världsbilder och levnadssätt, tillsammans med österländska religioner och nya religiösa gemenskaper. Dessutom omfattar ett växande antal människor sekulära och ateistiska världsbilder, är ointresserade av tro, eller har andra livsfilosofier. Trots detta kan vi alla leva och verka tillsammans, utifrån vårt gemensamma ansvar och utifrån omsorg om andra människor och samhället.

Vi inser att kristna kyrkor kommer att behöva urskilja vilka grupper de kan och vill relatera till på djupet. Där det är möjligt att möta individer och gemenskaper bör ömsesidig förståelse främjas och relationer stärkas och fördjupas. Vi visar respekt för varandra, genom att ta varandras kritiska frågor på allvar och förordar alltid rättvisa samtal.

Vi förbinder oss att

- främja interkulturellt och interreligiöst lärande, till stöd för respektfull och fredlig samexistens
- verka för åsiktsfrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, för att gemensamt forma Europa inom ramen för rättigheter och det gemensamma bästa
- vara öppna för dialog med alla människor av god vilja, och tillsammans med dem ta upp gemensamma angelägenheter, vilket för oss också blir ett vittnesbörd om vår kristna tro

IV . OMRÅDEN FÖR GEMENSAMT ANSVAR OCH ENGAGEMANG I EUROPA

*”Vad det är gott och ljuvligt
att bröder är tillsammans.”
(Ps 133:1)*

11. Att söka fred och försoning

Historien visar att krig är ett ineffektivt sätt att lösa konflikter mellan nationer. Även om icke-våldslösningar alltid är att föredra, inser vi att vi ibland står inför den tragiska realiteten att välja mellan att låta våldet fortsätta, eller att med tvång sätta stopp för det. Som kyrkor behöver vi be och vädja om fred som en Guds gåva, samtidigt som vi inser att fred måste byggas aktivt, dag för dag, genom rättvisa och kärleksfulla handlingar.

Fred är inte bara avsaknaden av krig. Det finns ingen verklig fred utan rättvisa, sanning och solidaritet. Därför hävdar vi att krig och våld är ett nederlag för mänskligheten och att det bara är i och genom fred som människovärdet och dess okränkbara rättigheter kan garanteras. Vi omvänds till fred när vi kan ”smida om svärd till plogbillar” (Jes 2:4).

Kristus lär oss att älska våra fiender (Matt 5:44). Vår tro tillåter inte att vi ger upp hoppet om våra motståndare. Vi sätter inte likhetstecken mellan dem som gör fel och deras felsteg. Försoning inkluderar att be om förlåtelse, ge förlåtelse och att enas om lämplig gottgörelse. Att sträva efter fred och försoning innebär att skapa platser där människor av god vilja kan samlas, vara beredd

på ärlig fortlöpande dialog, och bereda marken för nya rättvisa framsteg, på väg mot fredlig samexistens bland alla människor.

Vi förbinder oss att

- arbeta för fred i Europa och i hela världen, som människor skapade till Guds avbild, Fredens Herre
- inte låta rädslan styra oss i mötet med krig, utan försöka skapa platser där människor kan mötas och samarbeta
- använda religiösa resurser för helande och fred, där det är möjligt tillsammans med andra grupper
- uppmuntra, främja och stödja processer för försoning och förlåtelse, alltid med icke-våld som första val för konfliktlösning

12. Att värna skapelsen

Vi tror på en Gud som älskar alla varelser och är tacksamma för skapelsens gåva, naturens värde och skönhet. Vi ser vårt totala beroende av skapelsen för hela vår existens. Vi beklagar djupt överexploateringen av jordens resurser, den som lett till ekologisk kris och som inte tar hänsyn till skapelsens begränsningar och framtida generationers behov.

Den ekologiska krisen är ett andligt och etiskt misslyckande, vad gäller vår kristna kallelse i relation till naturen, inklusive våra medmänniskor. Den fordrar ett svar som är förankrat i vår liturgi, vår tillbedjan och vårt lärjungaskap. Vi tror på den heliga Andens livgivande och förlösande närvaro i skapelsen och bejakar behovet av ekologisk omvändelse, för att hela vår relation till skapelsens helhet. Samtidigt påminner vi oss om att Kristus är ”den förstfödde i hela skapelsen” (Kol 1:15).

Vi uppmanar varandra att arbeta för hållbara livsvillkor för alla. Inför Gud är vi ansvariga för att utveckla och tillämpa gemensamma kriterier för att urskilja vad som är etiskt önskvärt för nuvarande och kommande generationer, utan övertro på tekniska lösningar. Vi uppmanar alla kristna att vårda de samhällen och miljöer där de lever och på så sätt skydda vårt gemensamma hem. För att understryka vår vördnad och tacksamhet inför Skaparens verk, uppmanar vi kyrkorna att gemensamt uttrycka skapelsens rikedom liturgiskt under hela året, i synnerhet vid skapelsehögtiden (1 september) och under den där tillhörande Skapelsetid.

Vi förbinder oss att

- ändra vår syn på skapelsen, förflytta oss från ägande och kontroll, till djup reflektion och insikt om vårt fullständiga beroende av den skapade världen
- verka för en omvändelse av beteendemönster på personliga, kyrkliga, sociala, samhällsliga och politiska nivåer, så att skapelsen skyddas och vårdas
- arbeta tillsammans för ett mer rättvist och hållbart sätt att leva, förändra vår livsstil och främja återhållsamhet i användning av resurser – Guds gåva till oss och till framtida generationer
- stödja kyrkliga organisationer och ekumeniska nätverk, som arbetar för att fördjupa vår kunskap om och förståelse för skapelsen och hur den kan skyddas
- stödja samhällen som drabbas av klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och andra effekter av miljöförändringar

13. Att vandra med migranter, flyktingar och fördrivna människor

Migration förändrar landskapet för Europa och dess kyrkor. Migration kan ha många orsaker, bland annat ekonomiska förhållanden, politiska motiv, arbetssökande, förföljelse, tvångsflyttning eller klimatförändringar. Människor som söker sig till andra platser inkluderar flyktingar, asylsökande, ekonomiska migranter och många andra grupper. Vi uppmärksammar att ofrivillig migration ofta orsakar stort lidande, när människor rycks upp från eller separeras från sin ursprungsmiljö. Vi hävdar varje människas värde och rättigheter och fördömer alla former av tvångsmigration, modernt slaveri och i synnerhet människohandel. Allt detta anser vi vara brott mot mänskligheten. Vi förbinder oss att fortsätta möta offren för påtvingad migration med respekt och medlidande, och ge dem möjligheter att bygga ett nytt liv.

Samtidigt som vi inser situationens komplexitet, betonar och värnar vi det bibliska sättet att lyfta fram främlingen som gestalt och motiv (5 Mos 10:18), inklusive Jesu egen erfarenhet av att fördrivas (Matt 2:13-23, 25:35). Vi håller fast vid det kristna imperativet att visa gästfrihet mot främlingar och uppmanar alla människor att välkomna, skydda och integrera migranter.

Migrationen till Europa och migrationen inom Europa har lett till ett mångkulturellt och mångreligiöst samhälle, som förändrat mottagarländernas etniska, sociala, kulturella och konfessionella landskap och omformat församlingssamfundens sammansättning. Samtidigt lämnar migrationen ofta stora tomrum i migranternas ursprungsländer och ursprungskyrkor.

Likväl berikar migrationen också den kulturella och religiösa mångfalden i mottagande samhällen. Många lokala kristna gemenskaper kan i sin stora mångfald tacka migranternas närvaro för sin egen existens. I sammanhang där både lokalbefolkning och migranter känner oro, uppmanar vi kyrkor att skapa mötesplatser och främja en solidaritetens kultur, med målet att inspi-

rera till tillit och ömsesidig respekt bland människor. Religiösa resurser, konst och kultur har alla stor potential att förena människor med olika kulturella bakgrunder, språk och trostraditioner.

Vi förbinder oss att

- samarbeta diakonalt och främja en kultur av gästfrihet och solidaritet
- engagera oss i förändringsarbete som återspeglar de värden av rättvisa, kärlek och inkludering, som hör till kristen tro
- erbjuda pastoral omsorg, inklusive tillgång till socialt och juridiskt stöd, främja gemenskapsbyggande och möjliggöra för människor att leva tillsammans fredligt och i ömsesidig respekt
- samarbeta med politiska institutioner – eller vid behov utmana dem – för att bedriva påverkansarbete för migranternas rättigheter och välbefinnande: påverka nationella och internationella policys, skydda mänskliga rättigheter, höja allmänhetens medvetenhet, hantera systemiska utmaningar och främja samarbete med organisationer som engagerar sig för migranternas rättigheter
- stå emot främlingsfientlighet och alla negativa framställningar av migranter, fördöma alla former av tvångsmigration och erbjuda tillflykt och skydd till dem som behöver

14. Att förhålla sig till nya teknologier

Vi bejakar att mänsklig intelligens är en Guds gåva till mänskligheten. Vi är kallade att använda den till Guds ära (Ps 8:5-9). Vi tillstår att vetenskap och teknologi är fascinerande – och ibland

skrämmande – resultat av människans kreativa potential, som formar hur vi relaterar till världen, till varandra och till oss själva.

Artificiell intelligens, andra autonoma digitala system, kloning, mänsklig förstärkning (*human enhancement*) och nya kommunikationsformer påverkar både socialt samspel, samhället och förvaltning av både mänskliga och naturliga resurser. Teknologierna påverkar alltmer vår vardag, med genomgripande konsekvenser som vi än så länge inte helt förstår vidden av, för personliga relationer, utbildning, offentlig förvaltning och politiska system, liksom för vår relation till miljön.

I ljuset av den snabba teknikutvecklingen betonar vi behovet av att använda all teknologi för det gemensamma bästa, hellre än att låta den bidra till ökat hat, polarisering och spridning av lögner och rädsla. Både förhoppningar och oro kopplade till nya teknologier behöver balanseras av Jesu vision om ett gott liv för människor, där personens integritet och inneboende värdighet, samt värdet av personliga relationer och mänsklig kunskap respekteras. Främlingskap, distansering och ojämlikhet kommer annars växa okontrollerat, vilket medför att kunskap och resurser samlas hos några få. En sådan utveckling utgör ett allvarligt hot mot demokratiska samhällen och fredlig samexistens. vi uppmuntrar kyrkor och enskilda kristna att inte demonisera nya teknologier utan att se dem som möjligheter, som kräver kritiskt tänkande och fördjupad medvetenhet om mänskligt ansvar.

Vi förbinder oss att

- främja digital kompetens och kritiskt förhållningssätt till teknologi, för att stärka människor, så att de kan förstå digitala verktyg och teknologier, använda dem väl och fatta välgrundade beslut om deras tillämpning
- uppmuntra dialog med aktörer i det offentliga rummet och i industrin, om de etiska, politiska, ekonomiska och sociala frågor som nya teknologier väcker

- främja utvecklingen av etiska ramverk och riktlinjer, som styr tillämpningen av nya och framväxande teknologier
- stödja kontinuerlig utvärdering av teknologiernas etiska konsekvenser, för att säkerställa att de är inriktade på det allmänna bästa, främjar sökandet efter sanning och är förankrade i respekt för varje människas värde och värdighet



KYRKORNA TILLSAMMANS
I TRO OCH HANDLING

